

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny -- hal.
 Na pol roka --- 2 " -- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Proti kráľovi a trónnemu dedičovi.

Jedno porekadlo vraví, že čert (nech sa prepadne) v núdzi aj svätých vyzýva o pomoc.

Tak sa zdá, že aj tých vašich utešených liberálov nadchádza už taká čertovská núdza, lebo hľadajú už pomoc zúfane na všetky strany. Cítia dobre, že národ celý vzbúrili proti sebe a obávať sa musia toho, že konečne ten rozhorčený národ predsa len povstane a zotrie ešte aj tú pamiatku liberalizmu.

V národe teda nemajú už liberáli praziadnej opory. Aj násilníci, aj prenasledovali stranu našu ľudovú, aj zas na oko kde-tu čosi kdesi upustili, len aby si aspoň trochu tej dôvery a priazne národa ziskali mohli. No bolo všetko márne. Národ, pozbavovaný každého svobodného hnutia, zanevrel proti liberálom. Násilím, biedou a hladom nedá sa nanútiť dôvera ľudu. Sotva najde sa človek v Uhorsku, ktorý neočakával by neakého Meššaša, neaké časy lepšie, kde by sa liberáli len ako pominulé nešťastie krajiny spomínali.

V tej čertovskej núdzi svojej chceli sa libe-

ráli vyvršíť na strane ľudovej. Oni na strane našej vidia silu duševnú, statočnosť, prácu neustálu a bezzistnú. Vidia vopred i to, že strana naša svojím čestným bojom za ľud začína nadobývať všade, doma i pred trónom, prevahu mravnú.

Preto bojujú liberali proti nám nielen doma, ale i pred trónom.

Keď videli že hnusnými násilnosťami nič nezvedú proti nám, začali sa lichotiť ľudakom. Naraz ostávali «dobrými katolíckymi» všade, na sneme nás chválili, len aby mohli prítlak ľudu k nám oslabiť. Spojovali sa všade so stranou Košsuthistov, so židmi proti nám. Na sneme temer požrali nás ako vraj buričov, vlastizradcov a panslávov, a medzi ľuďmi zase nariekali, že ľudová strana stavia sa proti národnostiam. Veď vládne «Slov. Noviny» celé dva týždne každý deň búрили žabokreckých voličov

tým, že náš kandidát dr. Major je nie Slovak než rodený Maďar, a že na takého Slovak nemá prečo hlasovať. A žabokrecký kandidát liberálny po celom okrese staval sa, aký je on Slovak, krv z krvi a kosť z kostí vašej, ktorý nehanbí sa za svoj ľud. Ba hrdo spomínal, že ešte aj tá dojka

Franc Udvary,
 kandidát strany ľudovej v okrese zierskom.

jeho za detinstva, bola čiročistá Slovenka! Na sneme nadávali nám do nemaďarskej strane a pri voľbách podporovali národnostných kandidátov proti nám a v snemovni rečnili o národnostných ablegátoch celé chválospevy. Potajomky tesia sa tomu, že začína sa šíriť v Hornouhorsku nenárodnia socialdemokracia a dichtive očakávajú každú správu o tom, či kde-tu nepodari sa oklamať ľud a odvádzať od nás či už k socialistom, či k národnostným.

Liberáli dobre vedia, že náš ľud pre seba nikdy viacej už nezískajú, nuž chceli by vás aspoň podeliť na ľudákov, na socialistov a národovcov. V tomto trhaní vás hľadajú spásu svoju, bo pocítili už, že v jednote ľudákov je nebezpečná pre nich sila. Preto treba vám veľmi ostražitými byť a nepopúšťať po toľkých bojoch a víťazstvách strany vašej ľudovej! Nesmieme ľahkoverne zviest sa dať liberálnym úkladom ani vtedy, keď by príliš lichotili sa sami alebo pomocou iných vašim národnostným citom. Lebo takáto falošná praktika je len na to, aby vás oviedli, rozdvajili, potom znivočili a pozbavili tej jedinej mocnej obrany, ktorú po toľkých zaslúžilých bojoch a po toľkej vytrvalosti ste si ustrojili v strane vašej ľudovej.

Ale všetky úklady liberálne neboly vstave poškodit kresťanskej strane ľudovej, ba ešte osožilo nám to. To pocítili aj liberáli vtedy, keď trónny dedič chcel vyznačiť nášho predsedu, grófa Jána Zichyho tým, že žiadal si ho za spoločníka na cestu do Ruska. Liberáli sa paprčili, aj sám Széll staval sa veľmi proti tomu a Košuthisti a všetci židovskí novinári začali zúriť, vejkaf až hrúza. No ale chytro umkli všetci. Keď im ani to nepomohlo, chytil sa akýsi peštianský židovský novinár veľmi špatného prostriedku. Vymyslel jedno hnusné osočovanie a vykrámil to v jedných berlinských novinách, aby vzbúril rozbroj medzi uhorskom a panovníckou rodinou a aby obviňoval panovníka a dediča trónu pred Nemeckom, že zamýšľajú potajomne čosi proti Nemcom. V tomto opovážlivom osočovaní opisuje akési sprisahanie sa trónneho dediča, jeho manželky a matky tejto s jedným jezuitom, s Rímom a s ruskými veľvyslancami. Že zamýšľajú v Rakúsku dať rovnoprávnosť slavianským državám a hodit celú monarchiu do otroctva Rímu. V tomto že ich napomáhajú veľmoži rakúski a ľudová strana v

Uhrách! — Takto hľa, opovážlive urážajú prestol panovníckej rodiny!

Musí to s tým beznáboženským liberálizmom už špatno vyzeraf, keď sa takýchto hnusných prostriedkov chytajú jeho náhončici. Že je trónny dedič nábožný a prísny človek, toho zaiste len židovský liberalizmus má príčinu sa báť, lebo pri spravедlivom, kresťanskom vladárení nemohli by židia a liberáli trízniť ľud a pritom pomaly pobraf všetky majetky národa. Padla by im do prachu pečienka a preto je hľa ten krik. Už im je celá vlasť v nebezpečenstve, teda treba vejkaf a pluvať hnusoby zo samého vlastenectva i na stranu ľudovú, ktorá nechce spolu s nimi nadrapovať sa proti rodine panovníckej.

Nuž nech si len brechajú, veď uvidíme, či im to bude osožiť. Takým krikom falošno vlasteneckým už dnes nikto neverí. Národ začína pochopovať ten klam sobecký, ktorý týchto pánov vedie v tom vlastenčení. Cíti to už každý, že na základe kresťanskom sme vlastne všetci spravедliví a verní synovia vlasti svojej a len podlost nachádza nebezpečenstvo akési, aby z nás všetkých dobre koristit mohli.

A tu znovu upozorňujeme našich priateľov, aby dôverovali v našej lepšej budúcnosti. Tie úklady a falošné kriky liberálov proti nám musia presvedčiť každého poctivého kresťana, že krácame na tej najlepšej ceste. My nemáme príčiny zapierať, že úprimne tešíme sa z toho, keď náš trónny dedič nedá sa okúzliť nekresťanským liberálom. My v tomto nenachádzame žiadnej vlastizrady. My chránime si, a to veru bedlivo, ústavu vlasti svojej a chceme len to, aby sa tu s každým spravедlive nakladalo.

Pri tom stránime sa všetkých krajností, bo takéto krajnosti nemôžu byť základom spravедlivého a blahonosného spravovania krajiny. My máme vodcov statočných, bezzistných, činlivých a k tomu kresťanskému ľudu úprimnou kresťanskou láskou sa vinúcich. A v tomto každý rozumný a statočný človek musí vidieť väčšiu záruku pre dobrobyt krajiny, nežli v akejkoľvek inej, na oko lichotiacej sa vám politiky. A preto úfame si od Boha milosti i naďalej, že pomocou Jeho bude sa nám darit vždy širšie a širšie vrstvy národa sdrúžiť pod zástavy našej strany ľudovej, na obranu viery, ľudu a vlasti, a ku sláve našej najjasnejšej panovníckej rodiny. E.

POLITICKÉ CHÝRY.

Delegácie.

Za obvyklých ceremonii prijal Jeho Veličenstvo dnes obe delegácie v budínskom kráľovskom hrade. Najprv rakúska delegácia pod vedením svojho predsedu Baerenreuthera ustanovila sa pred Jeho Veličenstvo kráľa, ktorý zachoval v úcte hosťovské právo, keď v uhorskom hlavnom meste prijal najprv rakúskych delegátov. Po rakúskej delegácii prijal Jeho Veličenstvo uhorskú delegáciu, v mene ktorej predseda gróf Július Andrassy upravil reč na Jeho Veličenstvo, prizvukujúc zvlášte potrebu toho, aby monarchia naša hľadala shodu s Ruskom. Jeho Veličenstvo odpovedal nasledovne:

Ubezpečenie vernou oddanosťou, akú ste mi prejavili, naplňuje ma úprimným uspokojením. Prijmite za to moje najsrdečnejšie vďaky.

V pominulom roku od posledného zasadenia delegácií nestala sa vo všeobecnej politickej situácii žiadna podstatná zmena.

Ako predtým, tak i teraz moja vláda neustále vynasnažuje sa pestovať úzky pomer k našim spojencom a dôverné styky so všetkými ostatnými veľmocami a tak prispieva k udržaniu a upevneniu európskeho pokoja.

Menovite aj vždy priateľská shoda s ruskou državou o udalostiach na blízkom Východe napomáhala ďalšie udržanie pokoja a poriadku na tých stranách.

Potlačenie povstania v Číne lanskeho roku umožnilo odvolať väčšiu časť vojska a námorného loďstva, veľmocami ta vyslaného, a s povďačnosťou vyslovujem plné uznanie za držanie a výkony môjho námorníckeho oddielu, ktorý bol pri tej príležitosti upotrebený.

Moja vojenská správa musí teraz požadovať väčšie obnosy na zaopatrenie delostreleckého materiálu, na reorganizáciu delostrelectva a na polepšenie stravy mužstva, vojenské námorníctvo väčšie obnosy na nevyhnutné rozmnoženie personálu a na stavbu lodí. Ako tieto väčšie požiadavky, tak i ostatné výdavky v rozpočtoch vojenského ministerstva a vojenského námorníctva pohybujú sa v najužších hraniciach potreby.

Vývin hospodárskych pomerov v Bosne a Heregovine ide riadnou koľajou a aj v budúcom roku zaoberajú sa administratívne výdavky z vlastných príjmov týchto krajín.

V presvedčení, že k svojim úkolom prikrôčíte s obvyklou patriotickou horlivosťou, sprevádzam vaše práce svojím najlepším želaním a srdečne vás vítam.

Pri zahájení porady delegátov minister zahraničných záležitostí gróf Goluchovský prizvukoval, že ani najmieni nepochybuje o tom, že Rusko svedomite zachová dohod-

nutie, lebo na Balkáne sú rozličné prúdy, voči ktorým nenie dostatočné len zadržat dohodnutie, ale aj upotrebiť prostriedky proti nim. Čo sa týka priemyselného zákona rumunského, drží za potrebné, aby sme sa bránili proti neprijemným následkom toho zákona, ktoré sa môžu prejavíť v tom, že cudzinci, ktorí v Rumunsku zostanú bez práce, budú vo veľkých zástupoch privádzajúť ku nám.

Štefan Rakovszky schvaľoval rozhodnutie ministra proti rumunským vystaľovateľom. Ďalej spomenul, že minister nemal práva zamiešať sa do našich vnútorných záležitostí, ani to je nie zákonné, že vyslovil sa, akoby Uhorsko v páde osamostatnenia sa colného, stalo sa slabším.

Kvóta.

Uhorský kvotový výbor na svojom poslednom zasadnutí ustálil, že zotrúva na dosavadnom ustálení kvoty, dľa ktorého na spoločné výdavky Uhorsko prispieva 34.4%-mi, Rakúsko 65.6%-mi a zápisnicu o tomto svojom ustálení pošle rakúskemu kvotnému výboru, aby sa k tomuto uzavretiu pripojil.

Vol'ba v Zirci.

V okrese zireskom bola dňa 12. t. m. voľba na vyslanca. Traja kandidáti zápasili o víťazstvo, asice: Franc Udvary ľudák, Dyonis Hunkár liberál a Heinrich Éles s neodvyslej strany. Ľudáci dostavili sa v hustých radoch na voľbište pod vedením grófa Ďura Esterházyho. Voľba prevádzala sa v poriadku.

Zpomedzi troch kandidátov Franc Udvardy obdržal najviac síce hlasov, ale absolútnej väčšiny neobsiahol (Absolútna väčšina je vtedy, keď jeden z kandidátov má aspoň o jeden hlas viac, nežli ostatní kandidáti spolu). Hlasy podelily sa takto: Udvary: 772, Hunkár: 419 a Éles 383. Ponevác absolútnej väčšiny nebolo, bude tu náhradná voľba medzi Udvarým a Hunkárom.

Nový štátny tajomník.

Dosavadný štátny sekretár ministerstva obchodu Franc Nagy vzhľadom na svoje osobné okolnosti vzdal sa svojho mieste a od tohto úmyslu neodstúpil ani po opätovnom vyzvaní predsedu vlády a nového ministra. Namiesto Fr. Nagya za štátneho sekretára je vymenovaný gróf Marek Wickenburg, direktor Úverkovej banky.

Gróf Wickenburg ako praktikant pri Úverkovej banke stúpil do služby ministerstva financií, kde za Wekerleho postúpil za ministeriálneho radcu. Potom bol vymenovaný za finančného direktora uh. štátnych železníc, odkiaľ ho povzala za direktora Úverková banka. Jako bývalý úradník obznámený je so správou ministerstva.

Pomoc Rusinom.

Rusínska akcia. Zo Šátoralja-Ujhelyu oznamujú: Tieto dni bavil sa tu ministerský radca Jozef Kaza, vládny komissár a radil sa s beregskými poverníkom Júliusom Boronkaym, s mármárošským poverníkom Edmundom

Fischerom a so zemplínskym županom gr. Bélom Hadikom dotyčne akcie zaviesť sa majúcej na území stolice zemplínskej vymenujú povereníka. Po porade vládnym komisár Kazy navštívil viac obcí, kde dozvedel menovite sa o hospodárskych pomeroch, o vystaľovalstve a jeho príčinách, a potom vrátil sa do svojho sídla, do Veľkej Breziny.

Vzbury v Rusku.

V Rusku terajšie hnutie nabudlo povážlivých rozmerov, svedčí o tom, že v poltavskej gubernii cár dal vyhlásiť štatárium a že o ruských ministroch kolujú raz o jednom raz o druhom chýry, že sa hodlajú vzdať svojho úradu. Ponevác ale v Rusku minister musí ministrovat do tých čias, pokým chce cár, je pochopiteľné, že v terajšom kritickom položení tým menej môžu čakať svoje prepustenie. Posledne došli chýry, že chce odstúpiť aj zahraničný minister gr. Lambsdorf a žeby si chcel tiež zajať na oddych do — cudzozemska, kam odišiel Pobjedenosev. Revolučné hnutie sa síce ďalej šíri, sedliactvo sa vzbúrilo aj v jaroslavskej, tverskej, tambovskej, kazanskej a voroneskej gubernii. V tejto gubernii sedliaci spustošili kaštieľ oldenburgského kniežata, švagra cárovho. V Jakaterinove kozáci zastrelili 20 ľudí a 40 ranili. Cár povolal k sebe jednotlivých gubernátorov, aby sa informoval o situácii, ale to považujú za vytvorené, žeby uviedol nejaké liberálne reformy.

Z Petrohradu telegrafujú: Baltaševa, vraha ruského ministra Sipjagina vojenský súd odsúdil na šibenicu. Výrok predostrelí cárovi cieľom potvrdenia. Na pojednávaní predsedal generál gróf Osten-Sacken. Obžalovaný choval sa veľmi pokojne. Na otázky predsedove zatato mlčal a len vtedy, keď sa ho predseda súdu pýtal, či ho niekto neposmeľoval k zločinu alebo či nemal spoluvinníkov, Baltašev odvetil:

— Oh, áno, mal som jedného spoluvinníka a to bola ruská vláda!

Aj smrtný výrok vypočul pokojne a bez všetkého rozčulenia.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Pri pokračovaní debatty o rozpočte finančného ministerstva. Valér Smialovszky referoval o návrhu strany vystavenia železníc v Bosne, od Serajeva po chotár Sandžaka od Višegrada po srbský chotár pri Vradišti, od Samaca po Doboj a od Bugojna po Arzano.

Gr. Theodor Battányi dokazoval, že vystavenie tých železníc ohrozuje záujmy Rjcky, ale dá sa tomu odpomôcť utvorením nových železníc a menovite spojením týchže železníc s karlovačskou.

Fr. Major poznamenal, že my ako člen trojčlenového spolku assistujeme len na vlastnú zkažu. Keby

Andráššy dnes videl, čo všetko vykonal to chýrne jeho dielo, skamenel by od úžasu. Nemecký kapitál zaujíma celý Balkán a my zanášame len farchy. Železnica po Solún jedina by môhla slúžiť našim záujmom, ale túto nedaj Bože vystaviť. Neprijme návrh.

Po niekoľko ešte rečiach zakončili pojednávanie rozpočtu a teraz nasleduje takzvaná *appropriacia*, čili osvojenie ustáleného rozpočtu. To len toľko znamená, že ešte raz môžu všetky stránky ohlásiť sa, zdáľiť prijmu a osvojujú si ten pretriasaný rozpočet.

Prvým rečníkom bol Franc Košsuth. Pýtal sa, či je pravda rakúsky ministerský predseda Körber chce porobiť zmeny na vyrovnání v prospech Rakúska? Rečník je toho presvedčenia, že Széll nepopustí a radšej sa vzdá svojho miesta, než by zapríčinil škodu krajine. Ale keď by predseda vlády alebo jeho následník popustil rakúskym žiadostiam, ten by sa potkal s parlamentnou vzburou, ktorá by viedla krajná ľavicu. A to nech počuje *aj koruna!*

Ján Molnár predniesol teraz veľmi vtipnú reč a dôstojnú. Slávnostne vyslovil sa, že ľudová strana ani za mak nepopustila, ale ani nepopustí nikdy zo svojho programu, ba práve naopak. Ľudová strana neprijíma rozpočet, bo nemôže mať v takej vláde dôveru, ktorá udržuje protizákonný stav na všetkých stranách, ako zvlášte v Nitriansku. My sme ministrapredseda i súkromne prosili o napravenie krívd, páchaných pri popise voličov, ale doteraz nám neodpovedal. A ten beznáboženský smer, proti ktorému vláda nič nerobí, sožiera celú krajinu, my teda tým pevnejšie budeme sa pridržať tej požiadavky, aby sa cirkevnopolitické zákony zrevidovali. Kultusminister vždy stavia proti nám akúsi vlastenecko-národnú kultúru. Veď aj my žiadame národnú kultúru, ale chceme ju mať kresťanskú, bo bez kresťanstva ani nemôže sa myslieť národná kultúra národov kresťanských.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mnohútné bolo. z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý pozná a k ním sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykoristujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovo v Stankovanoch.

Číslo 46—47.

Mišík Ján faktor a Barbara Lovasz 50 korún, Ján Mišík st. a Barbara Lovász 30 korún, Urbarníci stankovanskí 40 korún, Maria Buljak r. Zrník 40 kor., Matej Zrník zvyšok kaplice 24 korún, Anna Szuma r. Zrník 20 korún, Zofia Karlik Lúčky 20 korún.

Po 2 koruny: Hukan vdova, N. N. 1 Otčenáš; Árpád Hidvéghy; Zuzanna Čješko, Katarina Burgan vdova, Katarina Špidus r. Brnčal, Anna Brnčal vdova, Maria Hrončo, Ján Hromada, Ján Čješko ml., Katarina Pazúrik rod. Kravský, Jozef Takáč.

Po 5 korún: Julius Csöngedy, Estera Tavel rod. Letko.

Po 6 korún: Maria Palovič, H. Hromada, Jozef Fura, Ján Škutta Rojkovo, Jozef Holdoš Straka.

Po 1 kor.: Holdoš-Gombáš, Terezia Karas, Posol z Trnavy, Michal Gernáth, Kalman Nemesy, Anton Léránt, Jozef Mišík, Maria Buvala, Estera Mišík, Edvard Wick, Štefan Szenteš, Pavol Herbay, Maria Krákornik, Ráfael Illés, Karol Mišík a spolovníci 7 korún 60 halierov, Pavol Uhrin 1 kor. 60 hal.: Fridrich Mattyasovszky 3 koruny 1 halier, N. N. Velbach 60 hal., Jozef Fúra 1 kor. 60 hal., Štefan Škutta 40 hal., Jozef Brveník 10 korún, Ján Fennesz 1 kor. 10 hal., Maleho Zuzanna vdova 40 halierov, Farníci Andora Ranko 7 korún 10 halierov.

Sbierka vdovy Simonyi Jánovej 50 korún: Prispeli po 4 koruny: Jozef Pellet, Šujánsky, Vésinger, Johann, Boltizár, N. N.; po 3 koruny: Simonyova, N. N. Graeffel; po 2 koruny: Goldschmidtova, Michal Bogisich, N. N.; po 5 korún: Ján Černocho, Venczell, N. N. 1 korunu.

Sbierka Fridricha Mattyašovszky 16 korún 70 halierov; Prispeli: 3 koruny Pavol Perinay; po 1 korune: Štefan Markuš, Julius Végh, Szerémi Eugénova, Mathild Papp, Zuzanna Szerémi, Ján Szerémi, Štefan Zimányi, Ján Drechsler, Pavol Marton; po 40 halierov: Ján Bendik, Boltizár Somoskeői; po 30 halierov: Jozef Lapesánszky, Adalbert Hell; po 20 halierov: Franc Priška, Barbara Gyura, Alexander Csillagh, Albert Verbói, Julia Kováč, Kováč Štefanova, Géczy N., Gabriel Muts, Hrehor Besze; po 10 halierov: Štefan Radič, Gabriel Végh, Géczy Gabrielova, Ludvik Kováč a Ludvik Bugáth 1 korunu 20 halierov. — Spolu číslo 46—49. učiní **5132 korún 13 halierov.**

Božské Srdce Ježišovo, daj aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!

(Pokračovanie nasleduje.)

Pohánka.

Rastlina táto je všeobecne známa po Liptove, Spiši, Šáriši a v Orave. Dnes však sa nepestuje len po Trenčiansku. Nevieť čo previnila, že ju naši roľníci vyhodili zo svojho osevného poriadku. Ačkoľvek druhú rastlinu tak nedoplnnú sotva najdeme jako je pohánka. Keď zakvitne, je samý

kvet, často 40,000 kvetov má na sebe, ktoré sú v jedných žúloch ako hrozno.

Iste preto zanechali ju, ponevác jej úroda je nie vždy istá následkom hrmavice, bleskov aj dakedy vetrov, ktoré jej vtedy škodia keď kvitne. Pohánka má kvet tak sriadený, že sa ľazko oplodňuje. Na siata najlepšia pohánka je pre naše kraje «tatárka» (polygonium tartarium) ktorá je aj proti mrázom otúzla pri tom aj behom za 10 lebo 12 týždňov dozre.

Čo sa týka požiadavok zemi, sú veľmi skromné a síce: pieskové a bôrové pôdy sú pre ňu najlepšie; hlinačky, alebo vápené role sú pre ňu celkom neprihodné. Pohánka vyžaduje si, aby mala na výživu tolko potravy čo je jej nadostač.

Pohánka sa darí po každej rastline, obzvlášte ešte po takej, pod ktorú bolo čerstvým maštálnym hnojom povezené. U nás na dolniakoch sejú pohánku len po sobratých ozimných sejivách do strniskov, tak, že ešte do zimy dozre. V tomto páde, jestli-že ale zem už za rok dvojakú úrodu dala, potrebné je, aby sme ju neomylné hnojili, ponevác je vtedy už celkom vysilená. Obyčajne príde rad na pohánku v druhom lebo v treťom roku po frišnom hnojení zeme.

Zo strojených hnojív dľa pôdy hodí sa na štrkové dráslo (kainit) so superfosforom s poznamenaním tým, že kainit v jaseňi, superfosfát ale na jar máme pod bránu rozsiat. Na humusove dostačí aj púhy superfosfát.

Ponevác semeno pohánky je malé, s malým rezervným potravom, preto ju nesmieme siat do nepobránenej zeme, ale musíme najsamprv s jednou drevenou bránou zem pobrániť a potom ju rozsiat. Kde je ale zem ľahká, tam musíme tak semeno zabrániť, aby bolo od zeme 2 do 5 cm. hlboko, hlbšie ale nesmie byť, ponevác sa zadusí. Keď sejeme, musíme pozor dať, aby sme radšej hustejšie siali.

Úroda pohánky závisí od počasia, a preto, ponevác pel je na stebľách slabých, že skorej leží na lepinkách jako stojí, a matečník je vyššie ako pel, tak, že keď je výchor, nuž ztrepe všetek pel a potom je už po žatve. Pohánka žiada po siati teplý a tichý suchý čas, keď sa už ale trochu zveladila, potrebuje zas vlhké, teplé počasia až zakiaľ nezačne kvitnúť. V čas kvitnutia potrebuje pekné zas podnebie, kdežto roľník rozkázať si k vôli pohánke toto všetko nemôže.

Keď sa ale vydará, tak sa potom aj platí.

Pohánka sa žne, keď sú už zrnká zväčša počernasté. Žnie sa srpom (kosákom) a potom sa pozvazuje a dáva sa do kôpkov na roli aby dobre vyschlo zrno. Keď je takto zrno vyschnuté, tak sa omlatí a slama sa poznové dá sušiť, pretože tá veľmi pomáľa vyschína. *Spadovský.*

Soznam milodarov na mramorový kríž v železničnej ulici v Žiline pri druhej sbierke od Jozefa Srnka sobraných.

Jozef Belják 3 koruny; po 2 koruny bratia Prisuda, Ján Hrabovszky, Juraj Adamica, Anton Padala, Gabriel Zafko; po 1 korune: Ignác Gašpíerik, Emanuel Böhm, Schnitzer, Sbelto, Partini, Michal Fábry, baronka Okloch, A. Lombardini, Jozef Horváth, Franc Horner, Kristina Harant, Štefan Surovec, Ignác Židek, Mária Hamrak, Danko, N. N., Mária Holc, N. N., Jozefína Janiček, Ottilia Babušek, Anna Bartaky, Kuzmány, Dalena Tvrďý, Emilia Mérey, Samuel Mráz, Somošy, Nigoblo, dr. Hoffmann, p. Bugár Jozefova, Štefan Adamica, Mária Kubica vdova, Ondrej Zelný, Jozef Bittó, Gustav Nevorál, Franc Kopecký, Dániel Hingel; po 80 hal.: Ondrej Brezány, Franc Brezány; po 60 hal.: Gizella Junek, Štefan Kostrabský, p. Heinrichova, p. Á. Bjelek, Antónia Kemény; po 50 hal.: Vilma Ďuriš, Michal Čičkánik; po 40 hal.: Istvánffy, N. N., A. Krntek, Michal Kempný ml., Františka Rolko, Slimák, Pavol Singer, Schebellánovský, p. S. Spisák, Sadé, Schmid, p. P. Nagy, N. N., p. L. Pecina, p. Á. Burandik, Mária Dudis, N. N., N. N., Františka Vavro, Štefan Kvassay; po 30 hal.: Anna Juhás, Štefánia Schmidt, Terezia Mikola, Anton Šturm, dr. Mayer, Rozalia Kadlečík; po 20 hal.: An'on Mrázik, Ján Brozina, František Kálnovič, Ondrej Fecko, Honek, Ján Junek, M. Broďo, Šrós, Mária Peťko, Sjedel, N. N., Giza Berger, Seemann, N. N., N. N., Čanády, Ďurana, Julius Sabó, dr. Centa, Šimon Jerzi, p. Parraghova, Dániel Závodský, Katalina Udičan, p. Csokonayva, Karol Bujdák, Olga Vitéz, Fáni Bubik, Mária N. Anna Albel, Bironička, Masár, V. P., Keppert, Peťko; po 25 hal.: Kocowelk, Ladič; po 15 hal.: Werlik, p. Horáková, Pandula; 12 hal.: Gašpar Majtan; po 10 hal.: N. N., N. N., Bálint Križik, Šimon Ferzi s manželkou, Bátor, p. Solgava, p. Kovalčíkova, E. Árvay, p. Ballayčka, Vágvöldi, N. N., Brosnaska, Pekara, Benedek; Ján Wangel 40 halierov.

Pri prvej sbierke spolu sobrano 90 zl. 90 kr.; pri druhej sbierke sobrano 36 zl. 43 kr. Chybuje ešte 36 zl. 43 kr. Túto ešte chýbajúcu summu obetuje zo svojego ku cti a sláve Božej *Jozef Srnka*, železničný zámočník.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na Kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

BESEDNICA.

Žiaci po skúške!

Vďaka vám pánovia, i rodičia milí,
že ste nás pri skúške dnes vypočuli;
akú sme my žatvu tento rok skončili
či my vám budeme k osohu slúžiťi.

Už ste nás poznali, jak sme čas meškali,
či hojnú úrodu sme vám dnes oddali;
či nebolo škoda darmo troviť času,
dneská ste videli usilovnosť našu.

Či darmo záhradník stromčoky polieval,
či darmo učiteľ tu pri nás bydlieval;
proste za nás Boha čo sme sa učili,
aby sme vám s týmto k osohu slúžili.

Aby sme sa stali podporou v starosti,
to, čo mi už vieme, k vašej náklonosti,
že by nezabudli učenia sme naše,
ale rozmnožili v hlboké úmenie.

Aby sme si ctili my našu krajinu,
pápeža, kráľa, aj cirkev tú milú;
by sme poslúchali Boha aj vrchnosti,
a tak sa dostali do večnej radosti.

Aby sme neboli na škodu otčine,
lež by sme skvýtali v uhorskej krajine;
aby sme boly vždy jednej mysli spolu,
krajine uhorskej činme dobrú vôľu.

Aby z nás vykvtli hrdí šuhajovia
že by sme údatne kráčali do boja;
aby sme my spolu žili v nevinnosti,
spolu i s dievčatmi k rodičom k radosti.

A tak my s modlitbou k Bohu vďaky vzdajme,
teraz vás pánovia prepustiť žiadame;
ešte obraciame raz k vám srdcia naše,
nech je ustávanie trpezlivé vaše.

Ďakujeme vám pekne všetci prítomní
pánovia, rodičia, i občania milí,
ešte po tretí krát vďaku vám vzdávame,
a vo mene božom už sa rozchádzame.

J. V.

Zaosek na porade obecného výboru jednej pominulej zemianskej dedinky.

Obrázok z občianskeho života.

Dokiaľ som bol majiteľom jednej slamenej zemianskej kúrii a ku vlastnému menu mojemu som si primiešal, ten dodavok: «de eadem et de rondoš felső is alsó Otrhánka» — tak ako ku káve primiešajú planú cikoriu, by káva peknejšiu barvu dostala na rovaš dobrej chuti — bol som nie len komposesorom, čo v tých časoch mnoho znamenalo u tých, ktorí kúrie svoje nemali ešte prepité, ale hneď spolu som bol aj narodeným patrónom fary a kostola; teda u kňazov vo vážnosti, a požíval som nie len ich úctu, ale pri každom cirkevnom titule aj ich vínko. Cirkevné práva, ktoré sa len kňazi učia a fiškáli, my ako patróni sme sa neučili bo nám toho ani nebolo treba. Povinnosti, ktoré má farár, to sme i tak vedeli, a aké povinnosti sme my ako patróni mali, to zase len farár vedel a cítil. Povinnosti, ako zemanov, nás sa nič netýkali, také len sedliaci mali.

Ako komposesor bol som «eo ipso» aj výbornikom, bo ešte som vtedy mal pár starých kurialných víb, jeden zemianský močiar so šachorinou a trstinou, v ktorom nám príroda dochovávala divé kačice, divé sliepky «sárča» zvané, a konské pijavice, aj «čikôv», teda bohatstva dost. Trstinu kupoval od nás žid mäsiar pokrívaj ľudovú jamu, a šachor hoferi pre kozy.

Ako výbornika prvej triedy pozvali aj mňa na obecnú poradu ku akejsi: «közgazgatási üd», čomu sme ani jeden nerozumeli. Sišli sme sa u «hadnađa», (po sedliackých dedinách hadnađa volali rychtára) lebo obecného domu sme nemali, ako to včul už v každej poriadnej obci mávajú. Mali sme síce dva obecné domy na obecnom grunte a fundusi, v ktorých bývali muzikanti cigáni: Trucko a Morgoš s Pindžúrom; ako ale pominúli zeman, porozliezali sa aj muzikanti po svete, nemali viac komu vyhrávať «Rákóczy induló». Hofery sa uspokojili aj so slepým gajdošom — a tie obecné domky popadaly.

Celý náš výbor pozostával s pána «hadnađa, kiš-biró», ktorý bol spolu aj bubenikom obecným, a často bubnovával, kedy sa majú prirážky porciove od psov prinášať, a kedy z dvorov blato na cestu verejnú vyvázať atď.; potom bol jeden čizmár, niekoľko hoferov, ktorí mali po záhončeku z odpredatých zemianskych kúrii; ktorí s čizmárom krome slovenčiny a očenaša iného nič nevedeli. Potom bol aj jeden kurialný židáčik šenkár, medzi ostatnými najlepší hazafik.

Pišiel aj miestny pán farár s organistom, bo ufali, že snáď aj ich sťažnosti sa budú do povahy brať.

Knap o desiatej doviezol sa na koči pána slúžneho jeden pán. My sme ale pána slúžneho čakali, o ktorom to boly noviny písali, že dostal «fedelmi» a «felfügesti», sedliaci to ale menujú, že «zo služby vyhodit».

Židáčik ak toho pána cez okno zazrel, už hneď vedel, čo je vo veci; bo židáci všetko vedia, kde a čo ktorý pán postvára, len že to oni nevykričia hneď, ako sedliaci. — Sedliak nemá tajemstvá, nič neudrží u seba, ešte ani len

tie vetri, ktoré ho v kostole zdúvajú nevie udržať, a daromnú mrzútosť robí medzi okolo sediacimi.

Ako pán ten vkročil do izby, všetci sme stali hore. Boly samé «alásolgája», «jó reggelt», len hoferi s čizmárom nehovorili nič, maďarský nevedeli a po slovenský pána osloviť sa hanbili. Židáčik sa nehanbil ako dobrý hazafik po nemecký privítať toho pána: «unterthenigster diner gnedigster herr!» — pán ten uradostený nad hazafišágom šenkárovým odpovedal: «Ah! sér šón! auh si sind hir; es frajt mich herr Wolfeán!»

Naša konversacia, ako sa na zemanov patrí, bola v maďarskej reči a k vôli židáčikovi z hazafišágu aj po nemecký. Čizmár s hofermi ako slovákmi ticho sedeli a s otvorenými ústami reč pánov obdivovali. Sedeli okolo kachiel ako nemé modly «Molocha» a kývali hlavami, a prisviedčali čomu nerozumeli a keď sa ktorý z nás zasmial, aj oni sa zasmiali; zavďačiť sa pánom s tým chceli, ako páni sa počas voľby ablegátskej nám sedliakom s úsmechom milým zavďačujú.

Naša konferencia dost bolestno išla. Pán hadnaď ustavične kotkodákal len samé izé, izé, kérem alášan, az musáj lenni kérem alášan — «uđ van», prisviedčal kiš-biró zeman, iného viac ani nevedel. Tretí zemanček, ktorý sa kedysi čosi naučil maďarský, keď po maďarských dedinách okolo Močenku a Kesova so pšenom handloval pod menom «Kásás», tiež kedy-tedy povedal «igeni»; židáčik najviac vyprával: «so ist gnedigster herr, eljen!» Slováci sedeli ako nemí, a držali si to za česť medzi pánmi sedieť, a ničomu nerozumieť.

Konečne som zunoval to vzdychanie s tým izé, a hovoriť: ja za potrebné uznávam, by aj ostatní výborníci, ktorí ináč nevyprávajú len po slovenský, nás rozumeli, že čo chceme; aj by snadnejšie nám to išlo vyprávať; aj náš pán krémár to potom vyrozumie, keď sa mi budeme radiť v našej slovenskej reči, v jakej aj pán hadnaď vybera od nás danky a prirážky. Pitte — hovorí židáčik — pre mňa to by nebolo tak treba, lebo ja tú celú vec i tak viem, mne to v kafehauzi pri kalabriáši židáci už povypievali, ale aj ja som zato, by aj hen tí páni občani pri kachliach to rozumeli.

— Tak je — odpovedal som ja — však sú oni nie automatične bábence, aby oni len kývali hlavami a potom sa doma alebo v šenku pobili, že podpisovali sa a nevedeli na čo. — So ist — prisviedčal židák — sér kšajd herr fon de Eadem.

Ten pán, ktorý otvoril poradu a pojednávanie, zdal sa byť väčším pánom, nežli bol náš bývalý, zo služby vyzdvyhnutý pán slúžny. Lebo veľmi škaredo a ako na posmech vyprával slovenský. Páni majú svoje mušky. Oni sa ľúbia maznať, ku pr. aby sa mnohý panák delil od iného sprostého človeka, on cez nos afektuje von mnohé slová a výrazy, bárs toho on aj za potreby nemá. Nuž ale chce s tým zjaviť, že on zná aj po francúzsky z nosa «frkať» celé vety. My Slováci celkom iného vyfrkujeme z nosov, ktorý nám Pán Boh dal, my vyprávame ústami. Nuž ale to je pánsky «bon-ton», t. j. maznať sa na cvičeného francúza; akoby francúzi tiež nemali se-

dliakov. — Sú aj páni a panie tak maznavé, že sa ľúbia vyškľabovať a z akejsi pánskej afektácie nasledujú pánských maznákov, a nechcú niak vysloviť «er», lež najprv tej písmene vytknú a rozlámu kosti, spravia ju na kašu, s vyšklabenou hubou vyslovia ju že «ev», a to ich vraj má robiť intresantných, za ktorú intresantnosť mi sedliaci deti bijeme, vysmieваме. dokiaľ pravidelne nevyslovia miesto «ev» «er».

Tak je to aj s tou našou slovenskou rečou. Čím väčším pánom a hazafikom sa nám Slovákom chce ukázať nejaká panač, tým špatnejšie ju vypráva, ako na posmech, a tým väčšie grimase a krikatúri stvára s papulou, s jazykom a tvárou.

A Slovák, ktorý sa robí za sprostého, ten to ešte obdivuje, bo — vraj — len páni tak výprávajú, a miešajú do reči slová všeliaké ako masiar mieša do jaderničiek majerankové plevy; však ale s veľkým rozdielom. Niektorý panák, ináč ale Slovák dľa rodu, tak vypráva tú našu slovenčinu ako keby jeho otec bol zulukafer a matka slovenka a on v ich dvoch rečiach by vyprával «mixedpickles»-ovú novú reč.

Z reči posmechy stvárať není cvičenosť; alebo ju s cudzími slovami pacovať a marinovať ako sprostého haringa, a štokfiša, není kuchárske umenie a veda.

Konečne ten pán po našich poliglotých čili viaceró jazykových rečičkách a komplimentoch otvoril súkromnú poradu s obyčajným pre Slovákov pozdravením: Tistelt urak és výbor! Ráčia vedef, že akýsi apatikár zažaloval nášeho liberálneho pána slúžneho, že on toho apatikára vraj mal strašiť s druhou apatiekou, ale že mu on pomôže a nedovolí, by boly dve apatieky, ak mu ten apatikár dá tuzér alebo trinkgeld a present. Apatikár dlho mu vraj dával zdarma proti samárhurutovému kašlu pre deti: cukrkandel, svätójánsky chlieb, sladké drevo a aj pelendrek; niekedy aj ajbišthea. Až mu konečne posledný raz dal aj «assu fetidu», t. j. čertovíne; aj proti lámke «špicbuben essig», my Slováci sedliaci ho kupujeme pod menom «huncútsky ocot», jeho ale apatikárske latinské meno je: «acetum kvator latronum», kupujú ho aj do pánských domov. Ktorý ocot má tak štipať, že keď sa mnohý notáriuš alebo iný úradník s ním natrel, musel až do Ameriky zutekať, aj s tým, čo popadol.

Toto ale všetko nie je pravda, bo ráčia vedef, jeho prsty liberálne boly čisté. To len tí sprostí sedliaci po dedinách nahuckaní od pánslavských kňazov navyprávali, čo tomu pánovi tak ľúto prišlo, že opustil svoj úrad; tak ako aj jeden pán notáriuš z vidieka, ktorý vždy vyhľadával pánslavov, sám od seba a z vlastnej «iniciativity» presťahoval sa do Ameriky aj s porciovými peniazmi, aby ich rychtár neukradol, ktorý není ani len liberálom. Naše city a snahy liberálno-vlastenecké za slušnú vec to považujú, by sme tomu pánovi dali svedectvo našej dôvery, na truc tým sprostým pánslavským kňazom a sedliakom, ktorí ešte aj to vykrikali, že tomu pánovi aj husy — a Boh vie čo všeličo — dávali sedliaci.

Oni, tu pritomní sú páni a nie sedliaci, ani ich tistelendö farár úr nie je pánslav; je múdry, a preto sa

nemieša do toho, čomu on nerozumie; a úfam, že poctivá zemanská obec aj dá také svedectvo dôvery.

— Ja, pite unterténig gnedigster herr — my dáme svedectvo dôvery pánu bývalému štulrichterovi — odpovedal za všetkých najlepši vlastenec Icičko Wolfcán. — Však páni komposesori, beliben cu wisen, že pán slúžny od nás nikdy nepýtal pelendrek ako od toho apatikára. lebo «en gros» vždy si zaopatril toho pelendreku proti tomu kašlu pre deti. Ani svätójánskeho chleba neráčil od nás pýtať, bo on zo zdravotného ohľadu jiedaval vždy čerstvý ražný chlieb hrnčiarovský, alebo fraštacké a seredské «fikáče» s cigán-pečienkou; čo aj naši páni komposesori ľúbia.

— Uđ van! skrikli výborníci — éljen!

— No ich sag ja warheit — no a či som povedal niečo zlého? — doložil pán šenkár Wolfcán.

Aj pri kachloch sediací hoferi s čizmárom skrikli: «ako iní, tak aj my!»

— Gnedigster her, pite, a s ktorou rukou to podpísať treba? Páni výborníci prisahajú s pravou rukou, a ja zase s ľavou — hat das einen einfluss? (či to má vplyv?) na svedectvo — pýtal sa šenkár.

— To je jedno — odpovedal ten pán vysoký s tou jeho sprostou slovenčinou — však vedia, že je všetko nekonfesionalne už; naši páni už ani do kostola nechodia na deň mena pána kráľa. Sedliak robí zväčša všetko s pravou rukou, bo ho tak učil farár prežehnávať sa. Věul ale je to jedno.

— Celkom majú pravdu, pán veľkomožný — poznámenal čizmár — bo tí, čo obecné a štátne peniaze pokradli a zanesli do Ameriky, to všetko len ľavou rukou robili, bo oni chcú v deň súdny len na ľavej strane stáť a nie na pravej medzi sprostými sedliakmi.

— Prosím, tá vaša porada nesmie mať žiaden náboženský náter — odpovedal ten pán.

— Sér gšajd gnedigster her! — sprostí sedliaci keď prídu na hody ku nám, aj o mne hovoria a vymýšľajú, že s pravou rukou podávam kríglík piva a s ľavou napíšem vraj dva kríglíky; a robia potom medzi náboženstvami nepokoj a sú intolerantní — poznámenal Icičko. Náš pán farár sú intelligent, múdry, gebildet, oni nedržia so sprostými sedliakmi, sú aj dobrý vlastenec, nie ako tí sedliackí pánslavskí farári.

Svedectvo dôvery podpísali, zväčša s ľavými rukami, by ich nedržali za sprostých sedliakov, ktorí sa s pravou rukou len prežehnávajú.

Ja som niako nepodpísal. S tým sa skončila porada, a oldomáš bol u šenkára Icika; každý pil na svoje konto, bo to nebola voľba, a za dôveru len žiaden nebude pýtať piť; takých dôverníkov, za cudzé piť, možno najst v každom vandrovníkovi a obšitníkovi a korhelovi.

A. X. *Icik Wolfcán.*

bývalý gemeente aušus. *

Zaosek.

bývalý komposesorálny výborník.

* Zaosek býva v ovsenom a krumplovom kraji, Icičko nás ale v Budapešti v jednom svojom paláci — ostatných vykričali na tubni, že nemajú už ničoho, vymreli už všetci, len my dvaja sme s Icikom zostali. On si spieva: šinken essen ins geheim. trala-lili-lá, a ja zase pôstnu pieseň: «Krestania nariekajte!»

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Birmovka v hlavnom meste. Na turecké sviatky bude birmovka v hlavnom meste. Sviatosť birmovky z poverenia chorľavejúceho knieža-primasa udeľovať bude vysvätený biskup dr Medard Kohl. Na birmovku hlásiť sa možno už teraz na patričných farských úradoch. Birmovka sa bude odbavovať v nasledovnom poriadku: 20. mája vo Francovom predmestí, 21. mája v Budíne v chráme kapucínov, 22-ho mája v Terezinom predmestí (dievčatá), 24. mája v Alžbetinom predmestí, 25. mája v Budíne v chráme Matiašovom (pre všetkých v Budíne bývajúcich), 26. mája v Starom Budíne, 27. mája v Jozefovom predmestí, 28-ho mája v Terezinom predmestí (chlapci). V piatok 23. mája nebude birmovky. 29. mája, vo sviatok Božieho Tela budú v Matiašovom chráme slávnostné služby Božie a potom veľká processia.

Arciknieža Franc Ferdinand a Tolstoj. Česká akademia vied a umení vyvolila gr. Tolstého za svojho zahraničného člena. V mysle zakladačnej listiny senát akadémie povinný je predložiť takú voľbu ministrovi osvety na potvrdenie, minister predostre dokument protektorovi akadémie a len tak pride voľba cestou kabinetnej kancelárie k Jeho veličenstvu. To stalo sa aj teraz. Ale keď dokumenty predložené boli panovníkovi, nebolo medzi nimi dokumentu o voľbe Tolstého. Protektor akadémie arciknieža Franc Ferdinand vymazal Tolstého z radu vyvolených.

Nešťastie vo vojenskom tábore. Z Örkeňu sdeľujú, že v tamojšom tábore pri rozberaní delovej pumy táto vybuchla. Matej Schliegel, od druhého bataillonu delostreleckého pluku č. 6 a Julius Csaics od pešieho pluku č. 68 prišli o život, mimo toho infanterista Andrej Dobray utrpel ťažké rany na oboch nohách.

Nešťastlivý mladý zlodej. V spišských Haligoveciach sa dňa 4. mája smutná udalosť stala: istý 14ročný chlapec menom Vincent Želonka, od jedného lipníckeho gazdu, kde slúžil, revolver ukradol a s tým utekal domov do Haligovec, kde potom proboval strieľať a tak dlho proboval, kým 13ročného Jozefa Bjalončík tak trafil, že ten na mieste zostal mŕtvý.

Prehrozné nešťastie. Úžasná katastrofa stihla na ostrove Martinique mesto Saint-Pierre (sv. Peter.) Ostrov je koloniou francúzskou a patrí medzi Malé-Antilly, ktoré ostrovy delia Atlantický Oceán od Karaibického mora rozliehajúceho sa od Južnej Ameriky na sever. Hlavným kupeckým a priemiseľným bodom ostrova Martinique je asi 300 duší počítajúce mesto Saint-Pierre, ležiace na severozápadnom brehu ostrova. Toto kvitnúce, černochni, bielymi ľuďmi a čínskymi kuli-mi obývané mesto zastihnul ten istý hrozný osud, aký starorimské mesto Herkulatum, ktoré r. 79. po Kr. pochovali lava a popol soptia-

Pavel Meszlényi, frašacký vyslanec.

ceho Vezuva. Od mesta Saint-Pierre na tri kilometre vypína sa 1350 metrov vysoký vulkán Pelée zvaný. Sopka táto už deväť dní soptila, dymilo sa z nej, vyhadzovala popol a lávu, ale len v malej miere, čo ani nikoho neprekvapilo, lebo Pelée o tomto čase každý rok soptí. Na 8. mája ráno zobudilo sa obyvateľstvo na silné zemetrasenie a o 7. hodine ráno na mesto zaľahla tma, počalo hrmeť a blízkať sa, a o niekoľko minút celé mesto a okolie ožiariť sa veľkým svetlom. Zo sopky Pelée blžal obrovský plamenný stĺp a zatým počaly sa valiť z kráteru obrovské massy lávy a oblohu zatemnily čierne oblaky z kráteru vyhadzovaného popolu a žeravého piesku. Láva a popol rútily sa na mesto, ktoré razom na všetkých stranách zblklo.

Čo nezasiahla žeravá láva a oheň, zničil, zadusil a pochoval žeravý popol. Obyvateľstvo nemalo sa kam ratovať, kam uchýliť pred hroznou pohromnou. Mesto bol jeden plameň a na ulice a celý ostrov sypal sa ohnivý dážď popola a žeravých kameňov; ani na more utekať sa nemohlo, lebo i v prístave bola hrozná zkaza. Kotvila tam vyše dvadsať lodí, ktoré sa od žeravého popola chytily, zhorely a utonuly. Ratovaly sa len dva francúzske lode, ktoré v okamihu katastrofy stačili odseknúť refaze kotví a vyplávať na more. Neskôr tak tieto, jako i lode došlé z prístavu Port de France viacrás pokúsily sa poskytnúť pomoc nešťastnému obyvateľstvu, no neboly vstave sblížil sa ku brehu pre padajúci oheň. Anglická loď «Roddam» tiež pokúsila sa prispieť pomocou, no zle pochodila, lebo z jej mužstva 17 osôb pri tom zahynulo. Tak sa stalo, že skoro celé obyvateľstvo nielen mesta Saint-Pierre, ale i okolitých osád počnúc od obce Barbet až po Bourg de Precher zahynulo. Dľa doterajších telegrammov asi tridsať-tridsaťpäťtisíc ľudí prišlo o život. Zprávy o hroznej katastrofe vzbudily po celom svete veľký úžas. V Paríži na ministerstve francúzskych kolónií spustili na znak smútku zástavu na pol sťažňa a čierne zástavy vejú na všetkých verejných budovách. Francúzka vláda vyslala viac vojenských lodí na ostrov Martinique s potravinami, lekármi a peniazmi; zaviedla i veľkú sbierku po celej krajine. Z Washingtona telegrafujú, že celá severozápadná časť ostrova Martinique je úplne zničená. Vláda severo-amerických Spojených štátov odhlasovala 100.000 dol. podpory pre nešťastnú francúzku kolóniu a krem toho vyslala aj vojenskú loď «Cincinnati» s potravinami a liekmi na pomoc. V ceste ku Saint-Pierre tisíce a tisíce mŕtvôľ leží na brehu, odpratať ich ešte nemôhli, lebo Pelée ešte vždy hádže žeravý piesok a popol, čo znemožňuje prístup. Jaknáhle prístup bude slobodný, mŕtvoly popália. — Novšie zprávy oznamujú, že na susednom ostrove St. Vincent vulkán Soufriere tiež soplí a žeravý prach a popol narobili tiež mnoho škody.

Cudzí robotníci do Spiša. «P. Lloyd» píše: Nedostatok pracovaných síl núti spišských hospodárov privádzať poľných robotníkov zo susednej Haliče. Do baní prichodia robotníci z iných krajín, menovite z rakúskych. A Spišiaci hrnú sa do Ameriky!

Oheň. Od istého času vskutku niet týždňa, kde by v Levoči raz alebo aj dva rázy nebol oheň; len v ostatnom čísle sme o tom spomienku robili a hľa 27. apríla znovu zúrila tam požiar, ktorému 4 domy a 5 stodoly padly v obeť. Musí tam byť dajaký riadny podpaľač.

Starožitnosti z veku Abrahama. V Paríži sriadujú výstavu tých starožitností, ktoré v Malej-Asii nedávno vykopaly a o ktorých za isté považujú, že pochodia z doby Abrahamovej, teda by byly už štyritisíc ročné. Medzi starožitnosťami nachodia sa aj tably, v ktorých sú vkresané niektoré zákony z tej doby.

Vyst'ahovanie sa zo Spiša. Dľa úradného výkazu spišská stolica toho roku len cez prvé tri mesiace už 1397 do Ameriky znejúce cestovné listy vydala. Kedy to už prestane!

Koľko sa prekúrilo vlní? Správa dohánová v tieto dni dohotovila výkaz o príjmoch, ktoré sa v Uhorsku vlní za dohán a cigare prijaly. Prijem obnáša 103,632.424 korún 33 halierov. A potom nech dakto povie, že niet peňazí.

Pokutovaný agent. Novo-Veský služný istého Mateja Bobán, bývajuceho v Ondrišlu (Spiš) preto, že mnoho ľudí ku vyvandrovaní do Ameriky nahováral a vábil, na 400 korún peňazitej pokuty a štyri-týždňového žaláru odsúdil.

Opravenie. V čísle 19. «Kresťana» uverejnili sme za inými novinami chýr zo Štiavnika (trenč. st.) o zvade A. S. a Z. K. Teraz upozorňujú nás, že v Zákopčí o podobnom prípade nič nevedia, ba že tam menovaných občanov ani niet, a tak sa prípad ten snád na inú obec vzťahuje.

Ožil už vystretý mŕtvý. V obci Kappoňa (zemplin. stol.) spôsobilo veľké zdesenie, že jeden nemocný, ktorého prehliadač mŕtvol vyhlásil za mŕtvého, ožil, keď už bol vystretý. Vec prihodila sa nasledovne. Ján Furiš, tamjší obyvateľ už od dávna chorľavel, udajne na suchú nemoc. Nedávno konečne natoľko omdlel, že domáci si už mysleli, že dal Bohu ducha. Dedinský prehliadač mŕtvol skutočne konštatoval smrť, na čo milého mŕtvého svojim spôsobom vystrelil a porobili poriadky ku pohrabu. Obecenstvo už bolo shromaždené ku pohrabu, keď zdanlivo mŕtvý k zdeseniu všetkých prítomných prišiel k sebe. Po prvom zmätku sa všetci uspokojili, len úbohý prehliadač mŕtvol prišiel pred ľudom o svoju aukteritu.

Obete poverčivosti. V Hódmezővásárhelyi zavreli istú cigáňku, ktorá rátajúc na poverčivosť ľudí, vylákala od nich tisíce a tisíce korún. Ostatný figel jej bol, že istému gazdovi slúbila za voz zlata a striebra, ktoré mu Kristus Pán dovezie, ak jej dá istú summu peňazí. Poverčivý človek uveril túto hlúposť a behom 4 rokov vyšudila od neho 20 tisíc korún a úplne ho doniesla na žobrácku palicu. Cigáňka toľko našudila, že si kúpila dom, držala kone a mala v árende i kus role.

V stolytomto najvýtečnejší a na povšimnutie hodný vynajdený, bezpochyby neprevyšný «**dvojnásobno-elektromagnetický kríž R. B. N. 16867**». Radosť nám spôsobuje, keď jeden poďakujúci list môžem uverejniť, ktorý list jedna — bola nemocná — k vynálezcovi pánu Albertovi Müller, Budapest, V. ker. Vadász-utca 42/L poslala, ktorý nasledujúce znel: Mnohé roky som chorela, všetko možné som probovala, každý domáci liek som užívala bez toho, žeby veľkým bolestiam mojim bolo pomožené bývalo. Ani jest som už nevládala, žalúdok moj nič neprijal, ukrutné chrbtové bolesti, klanie, dýchacie ťažkosti, klopanie srdca, hučanie uší som trpela, od boľasti som celé noci nemohla spať. Všetko toto sa minulo a chvála nebesiam som zdravá. Jejich elektro-magnetický kríž R. B. N. 86967 vyslobodil. Nech príjmu za jejich vynález moju srdečnú vďaku, lebo nekonečne šťastlivá som a od ukrutných boľasti som vyslobodená. — S úplnou úctou v Nemeckých-Zámkoch, Mária Wellinger, kupcová žena.

Pút' na Maria Remete.

Slovenskí veriaci jozefovskej farnosti spojení s veriacimi od pp. Františkánov poriadajú pút na Maria Remete dňa 25-ho t. m. Pút pohne sa o pol 7-mej ráno z chrámu jozefovského pod vedením vel. Ed. Sándorfiho. Na milostnom mieste bude sv. omša, kázeň i popoludňajšie bohoslužby.

Pät' dní roku 1900 v Ríme

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckých Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostal u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 35 korún.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

S Prešova: Ján Elias a Juraj Vozarik sbierka 50 korún; zo Slovenskej Vsi: Andrej Tomaš a Ján Novajovský 12 kor. 52 hal.; z Košic: Ondrej Galik 80 korún; N. N. 6 kor. 40 hal.; z Nižného Slavkova: Fenyveši 23 kor. 14 hal.; z Bogdanovec: Štefan Hrabovský 5 korún; Anna Fešner 80 hal.; z Ameriky: Ondrej a Maria Chromčo 23 korún 50 halierov; Jozef Kapusta 3 kor.; z Hrabušic: Ondrej Kubinský 5 korún; Ján Bendis 5 korún; Štefan Olejník 2 koruny, Ján Ondesko 2 koruny, Juraj Matala 1 kor., Judita Olenek 2 kor., N. N. 1 kor. 20 hal., Paulína Kandra veriaci z Liskofalu 4 kor. 40 halierov; z Olnavy (Spiš) Zuzanna Furman 1 korunu; z Košic: Katerína Krupko 1 korunu.

DOPISY.

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Rácte dovoliť, aby na krátko opísal slávnosť, ktorá sa 4-ho mája v meste našom odbavovala. V deň tento posviacali sme zástavu katolíckeho tovaryšského spolku pri takej pompe, ktorej pamiatka večite žiť, a mládež k slachetným skutkom povzbudzovať bude.

Je tomu rok, čo jeden opravdový kňaz a priateľ mládeže, menom Pavel Guba shromáždil kolo seba re-

meselnickú mládež a utvoril s ňou spolok; ktorý od toho času veľmi prospešne účinkuje. Mládež má svoju miestnosť, kde sa schádza, cvičí a nevinne zabáva. Má tiež otca, ktorý ju v dobrom vedie, a od záhuby bráni, tak, že chystá ju k budúcemu verejnému účinkovaniu. Cez celú zimu, každú druhú nedeľu vydržovali v spolku zábavno-poučné prednášky, pri ktorých mládež spievala, rečovala a divadelné kúsky predstavovali s čím preukázali, že aj neučení remeselník, pri dobrom vedení, na veľké veci je schopný.

Najmä to naplňuje srdcia naše radosťou, že mladíci v náboženstve sa posilňujú, v ktorom pokračovať majú, aby statočnosť a mravy zadržali, čo nadovšetko pozdvihne remeselníka. Keď sme videli mládež na processiach pod vedením prázesa, že jak vianočnú tak aj veľkonočnú svätú spoveď odbavila, jako sa to na poriadneho katolíka svedčí, chválu vzdali sme Bohu, že poslal k nám človeka, ktorý synov našich k srdcu privinul a jejích vodcom a učiteľom zostal.

Pri takomto vedení spolok nadobudnúť aký-taký kapitálik, s ktorého sme vzali jednu čiastku na zástavu, totižto na odznak spolku, ktorý svedčí, že údovia v jednej mysli sú, a ktorý ich napomína, aby jak cirkvi a spolku, tak aj povolaniu svojmu verní zostali.

Za matku zástavy požiadali veľk. paňu E. Šporzon, ktorá vyznačenie s ochotou prijala, a zástavu s utešenou a drahou stužkou ozdoby. Spolok veľkodušnú paniu túto dňa 3. mája večer so spevom a hudbou počtil. Dňa 4-ho mája včas ráno bolo počut výstrely z mažiarov O 9-tej hod. ráno začalo sa mimoriadne zasadnutie v spolku, kde do protokolu naznačený bol skutok posviacania zástavy. V kostole pán kaplán *Selecký* v krásnej kázni vysvetlil význam zástavy. Po poludní hudba hrala na rynku. Potom sa zišli družice a družbovia počtom 60—60 za týmito nasledovali údovia, ktorí sa zišli v spolkovvej miestnosti. Po schôdzke šiel celý pochod pre veľk. paniu Šporzonovú, odkiaľ na čele nesúc zahalenú zástavu, do kostola piaristov. Po odbavených litániach mládež spievala pieseň k prebl. Panny Marie, zatým nasledovala posviacka, ktorú pán *Mózer*, dekan odbavil. P. Guba krátku reč prehovoril, pod ktorou mládež spievala pesničku k sv. Jozefovi. Po odbavení kostolnej slávnosti, veriaci tiahli na rynek, kde vyznačené osoby pri patričných heslách vbyli klince do zástavy. Medzi tým traja mladíci rečnili, potom však pomocníci zložili prísahu vernosti ku zástave. P. Guba dakoľko slov prehovoril, počom veľk. paniu Šporzonovú odprovadili na byt a obecenstvo rozišlo sa.

Zástava je zo svetlej hodbabnej látky vyhotovená z vyobrazením prebl. Panny Marie a sv. Jozefa.

Večer vydržovali tovaryši divadelnú prednášku v dvorane Kasína, ktorá hoc znať bolo, že na ťažkú úlohu sa odhodlali, pekne podarila sa. Potom mládež dala sa do tancu a poriadne pri dobrej vôle zabávala sa.

Myslím, že nesklamem sa v nádeji, ktorú v našej mládeži skladám. Silne dúfam, že tie slová, ktoré tovaryšia jako v chráme, tak aj pod holým nebom počuli, do

srdeca si vštepia a zostanú verní prisahe, ktorú pod posvätenou zástavou zložili, a nikdy nezídu z cesty, ktorú milý prázes spolku, otec ich, pre nich vyznačil. Bohabojnosť, mravnosť, slušnosť a statočnosť nech sú jejich hviezdou, tak istí budeme, že miesto naše — keď jednúc pomíname sa — statočne zaplnia. Daj to Bože!

Vás ale ct. čitatelia prosím, a na srdce vám kladiem, aby ste nasledovali príklad náš. Nenehajte tedy synov svojich na seba, ale zakladajte katolícke spolky, lebo len tak obránite mládež od záhuby. Nie to ťažká vec, len pevnú vôľu majte. Najmä p. Duchovní by sa mali za vážnu vec zaujať. Najtiah začať, potom to už ide. Katolícke tovaryšské spolky už aj z toho ohľadu sú potrebné, lebo dľa ministrovho nariadenia, úradné spolky mládeže budú sa zakladať, v týchto ale ani kríž Spasiteľa, ani posvätnéj zástavy nebude, lebo ony na základe beznáboženstva povstanú, a tak mládež vydaná bude neznajbožstvu a nemravnosti a to veľké, ej preveľké nešťastie pre cirkev a pre vlasť.

Prievádzan.

Vištuk.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážení Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovným mojím riadkom v našom oblúbenom «Krešťane» miestočka dopriať.

Už čítam «Krešťana» od prvého čísla, ako začal vychádzať, ale som ešte v ňom ničoho o našej obci nečítal.

Naša obec je celá katolícka, len zo pár tých židákov sa u nás nachádza. Čo sa týka nášho náboženského žitia, tu ešte dosť dobre stojíme. Máme horlivého pána dekana, za čo sme mu všetci povďační. Tiež máme tu jedného čestného staručkého občana, ktorý tiež mnoho dobrého pre obec a pre kostol nám preukázal. Pred 4 roky dal nám spraviť nový organ a obecný špitál, za čo mu Pán Boh budiž odplatu! Len to je nám nie na česť, že náš ľud je trochu nestály. My sme ozaj takí, jako tie prostopasné deti a za tú nestálosť nás potom druhí posmievať. Tak na pr. mali sme tu kostolnú bandu, z ktorej sa celá obec tešila. Aj hasičský spolok bol tu založený, ale naša nestálosť urobila koniec obom týmto ústavom. A tak sme vyšli aj s našim katolíckym kruhom. Keď sme ho otvorili, mali sme pekný počet údov, ale čo skoro odpadla nám z nich polovica. Údovia neplnili svojich povinností, a tak pri konci tretieho roku nezostala už ani tretina. Nuž so smutným srdcom museli sme zatvoriť katolícky kruh, lebo náš ľud verí menej duchovnému ako židovi. Sú takí ľudia, že vysedávajú celé nedele u žida a tu spolu so židmi ubližujú duchovnému a všetkej cirkvi katolíckej, a keď je o potravnom spolku reč, toho ani počuť nechcú, lebo sú priatelia židov. A keby aj niektorý poriadnejší občan chcel začať dajaký kšeft, to sa najde vždy niekoľko gazdov, ktorí idú ratovať svojho žida proti nemu. Židáci sa tomu veľmi tešia a sa chvastajú, že goj-Slovák neni človek, že dá sa vodiť židákom za nos, ako prasa za kukuricou.

Voľbu na ablegáta sme tu mali dvarázy. Pri prvej

voľbe nemali sme liberálov, boli sme všetci za ľudáka, pána generála Habrovského. Pri druhej voľbe ale našlo sa už asi sedem liberálov, ktorí dali sa zviest tým sľubom, že dostaneme štátnu školu, a že nebudeme musieť platiť na ňu nič. (Kto to sľubuje, je cigáň, a kto to uverí, je chruňo. Ukážte nám jednu takú štátnu školu, kde by občania na ňu neplatili a to aj vysoké procentá prirážky! R.) Tito liberáli že aj podostávali dva-tri zlaté na víno, aby aspoň nešli na voľbu. Druhým boli nasľubovali dreva, ale keď si išli preň, pán nadlesný sa ich pýtal, zdáľž majú na to nejaké písmo. Tak tí páni liberáli pochodili, drevo museli dobre zaplatiť; a teraz už sami vidia, že liberáli ich ako baranov zakúpili. Teraz už uznávajú svoju vinu a hovoria, že nebudú viac voliť liberála. S úctou

Rodák.

Knažice.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom Krešťane.

My ľudáci dozili sme sa predsa veľkej radosti, keď sme zbadali, že náš pán slúžny Rudnanský okresu Zlatomoraveckého takú úctu preukázal oproti ľudovej strane. Preto chcem upovedomiť aj ct. čitateľov «Krešťana», aby vedeli prečo som bol prinútený pero do ruky chytiť.

Dňa 28-ho apríla bola u nás voľba rychtára, pri ktorej voľbe bol náš bývalý pán rychtár jednohlasne zvolený za rychtára.

Tento istý Štefan Mravík bol neohrozený ľudák. — Za jeho predošlého rychtárstva, nie len že hlasoval za ľudáka, ale ešte bol aj na pomoci vodcom našim od ľudovej strany, tak, že následkom toho bol potom shodený z úradu.

S týmto chcem tedy sdeliť milým čitateľom «Krešťana», že dnes už aj tí najväčší liberáli musia uznať statočnosť nás ľudákov.

Daj Pán Boh, aby tí liberáli uznali už raz svoju vinu, s ktorou oproti našej ľudovej strane doposavď sa chovali.

Privolavam pánu rychtárovi, a tak tiež aj ľudovej strane, aby Pán Boh im bol na pomoci!

Nech žije ľudová strana!

Ľudák.

Židia a my.

Vždy viac a viac zaobierajú sa časopisy s otázkou židovskou, ktorá nielen z ohľadu politického, ale aj z ohľadu spoločenského zaslúži prenikavé zskúmanie.

Ja síce len z ohľadu spoločenského chcem sa teraz s ňou na krátko zaobierať a moju skromnú mienku o nej vysloviť.

Sú mnohí, ktorí vystupujú proti rýchlemu zbohatnutiu, nemilosrdnému utiskovaniu, úžerni-

ctvu, a proti mnohým iným, tu nespomenutým necnostiam židov. A v tejto veci aj je volačo. Hovorí zase ďalej, že slavné osvobodenie by to bolo, keby sa toto plemeno vysťahovalo do svojej irečitej vlasti a založilo by znovu veľkú židovskú krajinu. Nebolo by to síce zle, ale dľa mojej skromnej mienky my aj židom máme uznať to, čo v nich pravé je, a čo im na slávu slúži. Rozumiem pod týmto tú železnú usilovnosť, ktorou sa ženú za sebe vytknutými cieľami, neznajúc pri tom žiadnych fažkostí; ďalej, to náboženské spoludržanie, ktoré u nich zpozorovať a od nich sa učiť môžeme. Toto sú tí dvoji činitelia, ktorí tento roztratený národ udržujú a dnes-zajtra im u nás aj hegemoniu, tojest prvovládu zabezpečia.

Otázka je teraz, prečo sa k nám zo všetkých krajov hrnú židia? Prečo je naša krajina pre nich Kanaán-om?

Mnohí na toto odpovedajú, že toto je jedna zo zásluh Františka Deák-a.

A je to tiež pravda, ale veď aj pred emancipáciou sa už sem mnohí židi tiskali, a už aj vtedy sa tu dosť dobre cítili. Čo je teda príčina tomu?

Vyznajme pravdu, jedna veľká príčina toho je naša netečnosť a nedbalstvo a medzi naším ľudom panujúca závisť a nenávisť, tak, že keď sa jednému z našich ľudí lepšie vedie, náš ľud by ho nedbal v lyžičke vody utopiť. Slovom náš ľud nerád vidí jedného z nás šťastlivého.

Na toto by som bol v stave sto a sto príkladov predniesť.

A jestli sa vôbec chceme od úžernických pijavic osvobodiť, musíme najprv zo samých seba vychovávať statočných občanov, ktorí lepšie budú vedieť zastávať svoje povolania. Pokiaľ ale sa do nášho ľudu nezakorení taká usilovnosť, ktorá ctených robotníkov na zaslúžené miesto nepozdvihne; pokiaľ náš ľud, plece k plecu oprúc, nebude sám seba a svojich spoluveriacích podporovať, potiaľ sa toto plemeno môže rozmocniť na oceán, ktorý potom nad nami sa môže sliť, pre našu nedbanlivosť a nepostačnosť.

Andrej I., študujúci.

Katolícky ľudový katechismus. Spísal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišík. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý diel: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslíka v Skalici. Cena 3 kor.

Vážné je vedieť.

Ct. čitatelia «Krestana» ešte raz a naposledy Vás upozorňujeme na tento «Ohlas».

Ponevác práve teraz je čas tomu, o čom hovoríť chceme, tedy nasledovným vysvetlením, poľahke upozorňovaním chceme poslúžiť.

Právo svoje voličské, ači to, aby kto dľa práva dostal sa do soznamu voličov, *má každý trikrát do roka príležitosť si previesť*. A síce 1. pri zostavení menoslova voličov skrze popisujúce kommissie, 2. pri prvom a po 3. pri druhom uverejnení menoslova voličov.

Podme radom!

I. Popisujúce kommissie, ktoré poverené sú, aby opravili menoslov minuloročný voličov (tojest, aby z neho vytreli tých, ktorí stratili právo volebné a tiež aby vpísali doňho takých, ktorí stali sa voličmi) práve teraz účinkujú po celej krajine, tojest v mesiacoch *marci a apríli*. Že kedy prevádzajú to popisovanie v jednotlivých obciach, to povinné sú obvyklým spôsobom na všeobecnú známosť dať. Všetci tí, ktorí majú právo byť voličmi, alebo sú už aj skutočne nimi, *môžu sa dostaviť pred popisujúcu kommissiu* a tu sa zpýtať, zdáľiz sú vpísaní do menoslova voličov, a jestli by neboli, *môžu ústne predostrieť žiadosť svoju*, aby do menoslova voličov *vpísaní boli*, alebo jestli by vynechaní boli, *môžu predostrieť svoje proti tomu námietky*. Tých, ktorí boli už voličmi, ktorých však pre jednu alebo druhú príčinu vynechali, povinná je popisujúca kommissia o tom vynechaní písomne upovedomiť, podotknúc spolu aj príčinu, že prečo tak urobila. Jestli voľakto *nepošiel pred popisujúcu kommissiu* a neudal svojich príčin ústne, či už bol predtým voličom a vypadnul, a či nebol ešte, ale nárokuje si právo volebné, *môže si právo svoje upraviť pri prvom uverejnení* opraveného menoslova voličov.

II. Toto prvé uverejnenie (ktoré tiež obvyklým spôsobom musejú na známosť dať) deje sa každý rok *od 5. do 15. mája*. Za týchto *desať dní* všetci tí, ktorých popisujúca kommissia upovedomila o tom — asíce s odôvodnením, — že ich vynechala, taktiež aj tí, ktorí majú síce právo byť vpísanými do menoslova, ale v uverejnenom tom menoslove nenachádzajú sa, *môžu si upraviť právo svoje takým spôsobom*, že reklamáciu svoju, upravenú na *ústredný výbor (központi választmány)* a opatrenú dokazujúcimi právo svoje prílohami *u predstavenstva toho mesta alebo tej obci*, proti menoslovu ktorej reklamujú, v *malých obciach* ale u *patričného okolného notariátu písomne* zadajú. Tieto reklamácie sú *osvobodené od kolkov*, jako aj potrebné k tomu prílohy, ktoré sú povinné vydať *bezplatne* tie predstavenstvá, od ktorých si ich zaobstaráť treba.

Poznamenáť nütno, že dotyčne seba môže každý reklamovať, krome toho v tom okrese, do menoslova voľaktojej obci ktorého je vpísaný, má právo každý reklamovať proti menoslovu pre *vynechanie* alebo nesprávne vpísanie do menoslova *bárskeho iného*. Reklamácie majú sa podať písomne, a v jednej reklamácii môže sa udať

reklamovaných práv i viacero osôb. Na žiadosť reklamujúceho musí sa vydať o zadanej reklamacii certifikát. — Z týchto príčin prosíme *vp. duchovných*, aby ráčili v mene svojich snád nesprávne vynechaných *veriacích* reklamovať, lebo jednoduchí občania nepriam rozumejú tomu spôsobu a práve preto týchto posledných prosíme zase o to, aby nesťažovali si, jestli sú vynechaní, s písomným upovedomením toho na svojich duchovných sa obrátiť, ktorí potom posúdia, zdáľž sú nesprávne vynechaní a jestli by tak bolo, postarajú sa na horeopísaný spôsob o nápravu ukrivdeného práva.

III. Výroky ústredného výboru, poľahujúce sa na reklamácie, pri príležitosti opravenia menoslovu každý rok medzi 20. a 30-tým júlom musejú sa na verejnosť dať (vyvesiť) po pravidelnom ohlásení toho. A toto je to horepomenuté druhé uverejnenie. Každý taký výrok: a) s ktorým volaktorá reklamácia odmrštila sa, alebo b) s ktorým nariadilo sa vynechať daktoré meno, má sa dorúčiť tomu, na hlas koho sa ten výrok vstahuje. Tí, nad reklamáciou, ktorých ústredný výbor rozhodoval, majú behom 10 dní, nasledujúcich po uverejnení menoslovu medzi 20. a 30. júlom, — tí ale, ktorým doručené boli tu pod a) a b) spomenuté výroky, majú behom 10 dní, rátaťúc od doručenia, na Kráľ. Kúriu upravené reklamácie svoje ku predsedovi ústredného výboru zadať. Táto reklamácia má sa tiež písomne zadať a k nej môžu sa pripojiť aj nové prílohy.

Toto sú tie tri spôsoby, ktorými môže si dakto právo svoje volebné zabezpečiť, i preto snažne prosíme našich priržencov, by na stráži boli a nezameškali si ratovať svoje právo volebné.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«Listy Svätého Antona». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «Vybrané Spisy Humoristické Zaoska» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešt, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.*

Všetkým milým dopisovateľom, čitateľom a čitateľkam našim prajeme z hĺbin srdca šťastlivých sviatkov!

L. J. Ludák. Nazdáme sa, že o krátky čas bude takých statočných úradníkov ako sú váš p. nadslúžny, i viac. Tie liberálne poriadky už omrzli mnohých čestnejších úradníkov.

Do Petrovejsi. Hľa, aj váš dopis svedčí o tom, že nie nadarmo písali sme v predošlom čísle o tých potravných spolkoch. Takí zožidovsteli kresťania sú iba na pohoršenie ostatným. Ba že sa taký človek predsa ukladá v kostole Pánu Bohu. Nuž čo-že snád toho Pána Boha oklame, alebo si s Ním len žartovať chce?!

D. Gy. Z. Za láskavé upozornenie vyslovujeme svoju úprimnú vďaku. Omyl opravíme.

Ludák, dobrý priateľ. Jestli sme to ešte neuverejnili, tak postaráme, aby sa vašej žiadosti čo najskorej vyhovel.

J. V. v H. J. Bude sa vám posielat len jedno číslo. Či sa vaša pravota znovu hýbať môže, na to len fískál vám odpovie. Aj pri najspravedlivejšej veci možno prehrať, jestli nieto dostatočných dôkazov a svedkov, proti dôkazom a svedkom protivníka. Súd neberie ohľad, len na dôkazy, lebo dľa týchto musí súdiť a aj odsúdiť, hoc by snád aj sám pochyboval o spravdivosti svojho výroku.

K. M. Serenč. Ten pojisťujúci ústav je to najväčšie klamstvo. To vám zo skúsenosti vravíme. Teda pokoj s ním.

G. M. N. Len také by sa mohly posbierať, ktoré sú nadostač známe aj dľa nápevu, alebo ktoré sa nanášajú na daktorú známú pieseň, a k týmto bolo by treba poznačiť: nápev dľa tej a tej piesni. — Tú českú prácu museli by sme vopred poznať. Pozrite sa, zdáľž je cirkevnu vrchnosťou potvrdená.

Do Ludrovej. Škoda, že ste nám svoj dopis prv neposlali. Teraz musíme ho odložiť do budúceho čísla.

A. I., študujúci. Vďaka za prácu. Mohli by ste nám teraz jednu hodne dlhšiu prácu poslať.

J. Čecho, Emsthal. Dačo uverejníme z vášho dopisu a dačo nie, ale až v budúcom čísle.

K. Č. Žilina. Máte úplnú pravdu, ale dakedy musí sa po istý čas aj s pravdou mlčať. Teraz by sme ešte nadarmo báchali čelom do múra.

G. v sv. J. Ako sme sa dozvedeli, je u vás už po volbe, teda by bolo márne o tom písať.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 9·10—9·60 kor., peštianska 9·05—9·50 kor., z Báčky 9·15 kor., banátska 8·95—9·20.

Jačmeň: na krm 6·10—6·20 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·10—5·20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15·90	14·70	14·40	14·20	13·60	13·20
	6	7	7½	8		
	12·60	12·—	11·—	6·—		

Otruby. po 100 kil.: drobné 5·— korún, hrubé 15·— korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhá po 7·15—7·75 brnava 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50——. *Hrach:* 09·00—11·20, lúpaný 20·——. *Šušovica* horšia 08·—, lepšia 15·00—16·—.

Semená: Červená datelina nová ——. Lucerna 43·—38·—, všetko 50 klgr.

Raž: 6·75—7·— kor.

Ovos: 7·25—7·60 kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48·— $\frac{4}{100}$ 48·75—, udená dobrá slanina 48·50— po 50 klgr.

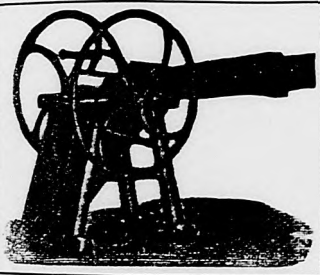
Remeň: podošvy k. 250—310; tery prima 1. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; tefaciny k. 370—390; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. —; tažené k. —.

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceľovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre.** **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery.** **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie.** **Pluhy, brány.** **Stroje na rezanie kapusty.** **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hľynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

36—3

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbrať, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklikov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v lekarni Trnkóczyho v Lajbachu, Krain, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdočné kvapky, (tieto sú také, jako Maria-Cellské kvapky, Balsam, Žalúdočný liker, kapusne vino atď., 1 fl. 40 hal., 6 fl. 2 koruni, pilulky, k prehnaniam a k čisteniu žalúdka 1 škat. 42 hal., 6 škat. 2 kor. 10 hal. Kaškanie, plúca a prsia čistenia 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. Lámka, pichanie kostí alebo krčie 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., Otlakový flajster 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.: Čistujúce a poháňajúce the (čaj) 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

— Denné podakujúce prípisí, aj od doktorov chvalia tento liek. —

Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. **Leopolda Borossy** ho merníka v Prievidzi (stol. nitrianska.)

Ako som už viacrás počul, usilujú sa moji «dobry priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borošši v Prievidzi.

Predtým 20, teraz 11 zl.

Po viacročnej zkuške sa osvedčilo, že najspôsobnejšie a ohľadom trvácnosti najacnešie striekačky sú ktoré dosiaľ na každom dostihu, na ktorom **Sohrove „Cisárske Striekačky“**, účasť vzali, prvú odmenu dostali. Toto je najnovšia vzorka z roku 1899. — Silná 20 litrová medená putňa, s niklovanými časťkami: pri opatrnom zostavení nie je vystavená zapchatu a reparácii. **Cena s balením namiesto 20 teraz len 11 zl.** Objednať možno: u **JOZEFA SOHR** v Somogy-Szill. Objednávky sa prosia, čo hneď aj na neskoršie odoslania, teraz zaslať, aby sa mohli v určenú dobu vybaviť. Na dobierku alebo za vopred zaslané peniaze. **5 ročná úplná záruka.**

Predtým 20, teraz 11 zl.

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežata Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregáció

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. král. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-utca 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!
R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaní, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, krčom srdca, opilepsii, Nie ajní prostriedok! mokrosti postele, slabosti, záduhu, isebli, bladosť zvratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.
I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní alebo uzdravený, naspáť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozosiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Najväčšia dielňa sveta na kosity,

vyznačená už na mnohých výstavách, jako aj na výstave lanskej v Londýne so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocelové kosity.

Výstraha.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať „Sohr Sväto-Antonskú“ kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z medzi 100 „Sohr Sväto-Antonských“ kôs vie preukázať päť zlých.

JOZEF SOHR,

V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyššpomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosity budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažditelom výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k pozreniu,

Ceny Sv.-Antonskej-kosity sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
90	95	1.00	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergauský brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal., 10 kusov 4 koruny.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 halierov.

Diamant ocelová britva s tiričnou zárukou kus po 1 zl. 50 kr.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.